
DE TWA SISTERS*Stamboekno.:* 1490

ex Drie Gezusters, Paul Krüger

Bouwjaar: 1888*Opdrachtgever:* W.S. Visser, Gaastmeer*Huidige eigenaar:* S.D. Haagsma, Barendrecht*Zeilnummer:* 101 RE

Historie

Op twee plaatsen in de werfboeken van Van der Zee vinden wij de bouw vermeld van een plezierjacht voor rekening van Wieger S. Visser, palinghandelaar te Gaastmeer. De eerste keer, in werfboek II, betreft het een boot met een lengte over de stevens van 4,60 meter, bouwjaar 1883 (tabel 6.1, nr 75). De lengte is inderdaad genoteerd in metrische maat, andere relevante afmetingen zijn vermeld in voeten en duimen, zoals destijds gebruikelijk (zie tabel 6.8, nr 5). De prijs is relatief hoog: f 479,11, wat wijst op een luxueuze uitvoering met snijwerk (niet vermeld) en koper (wel vermeld). Dit is waarschijnlijk de boot met de naam "Friesland", waarmee Wieger Visser van 1885 tot en met 1888 regelmatig in zeilwedstrijden, o.m. op Sneeker Hardzeildag, aan de start verschijnt, zoals uit bevaard gebleven deelnemerslijsten blijkt.

De tweede boot komen wij tegen in werfboek I. Zij zou geleverd zijn in oktober 1892. In het werfboek staat geen enkele maat opgetekend, zelfs de lengte niet, wat begrijpelijk is gezien de notitie: ... *Gelijk als dat van Rosier maar geheel twee duim holder* (zie Tabel 6.1, nr 86). Ook de prijs staat niet vermeld. Uit de verwijzing is op te maken, dat de opdrachtgever eenzelfde grote tjotter wenste als Eeltjebaas eerder had gebouwd voor Ids Rosier, echter met een iets grotere holte. Het is deze fjouweracht die nu reeds meer dan honderd jaar onder de naam "De Twa Sisters" in het bezit is van de familie Haagsma.

Wat het bouwjaar aangaat, tot voor kort is hieraan nooit getwijfeld. Wij vinden het jaar 1892 in alle schepenlijsten van het Stamboek sinds de eerste publicatie

ervan¹⁶. Het werfboek laat daarover geen misverstand bestaan; de aflevering vond plaats op 19 oktober van het jaar 1892. Het is dit jaartal, dat op gezag van degenen, die in de begintijd van het Stamboek de werfboeken van Van der Zee hebben bestudeerd, in de eerste schepenlijst is opgenomen. De huidige eigenaar meent desondanks goede gronden te hebben te veronderstellen dat deze tjotter enige jaren eerder dan 1892 moet zijn gebouwd. Vast staat het volgende.

De eerste eigenaar Wieger Sippes Visser te Gaastmeer was een telg uit het uitgebreide geslacht van palinghandelaren met kantoren in Heeg, Gaastmeer en Workum. Zoals we al zagen, had hij in 1883 reeds een kleinere boot door Eeltjebaas laten bouwen, de "Friesland", waarmee hij aan Sneeker Hardzeildag deelnam. Echter, in 1890 vermeldt de Nieuwe Sneeker Courant, dat op 23 augustus van dat jaar Wieger Visser uit Gaastmeer met de tjotter "Drie Gezusters" op Sneeker Hardzeildag de premie won. Verder staat in de bewaard gebleven deelnemerslijst van het jaar 1891 W.S. Visser opnieuw met de tjotter "Drie Gezusters" genoteerd; ook in latere jaren, tot en met 1897, komt de "Drie Sisters" op Hardzeildag uit. Opmerkelijk is nu, dat de nieuwe boot al in het jaar 1890 wordt vermeld. Zij moet dus minstens twee jaar eerder zijn gebouwd dan we uit het werfboek van Van der Zee zouden kunnen afleiden. Zoals hierna zal blijken is het deze "Drie Gezusters", die onder de naam "De Twa Sisters" heden nog bestaat.

Een oom van Wieger Sippes Visser, Rintje Jans Visser (1827-1897), stond aan het hoofd van het Workumer kantoor, dat in de tweede helft van de negentiende eeuw onder zijn leiding tot grote bloei kwam. Rintje Jans Visser was tevens burgemeester van de Stad Workum. Het kinderloze echtpaar Visser had in hun huis als pleegzoon opgenomen hun achterneef Jan Siebes Haagsma, de grootvader van de huidige eigenaar van "De Twa Sisters", Siebe D. Haagsma. Deze deelde ons het volgende mee¹⁷: Zijn grootvader Jan Haagsma was voorbestemd om opvolger te worden van Rintje Visser en moest daarom het vak van palinghandelaar leren. Als zaakwaarnemer van zijn oudoom vertoefde hij veelvuldig buiten in het gebied tussen Workum en Gaastmeer, waar de aangevoerde paling in bakken werd bewaard in afwachting van de verscheping naar Londen. Daar zag hij vaak zijn oom Wieger Visser zeilen met zijn fjouweracht "Drie Gezusters". 's Avonds weer thuis liet hij zich dikwijls ontvallen: *Och tante, wat hat oom Wieger dochs in moai skip, sa in ien wol ik letter ek ha*. Toen nu Wieger S. Visser op 31 december 1897 op dramatische wijze overleed, heeft de weduwe van Rintje Visser, die ondertussen in 1897 ook was gestorven, de boot uit de boedel van Wieger Visser voor haar achterneef gekocht. Jan Haagsma was 20 jaar oud, toen hij aldus

in het bezit van zijn hartewens kwam.

Wat het bouwjaar betreft, de huidige eigenaar wijst er op, dat zijn grootvader in het Nederlandsch Jacht-register van 1925 als bouwjaar heeft laten opnemen het jaar 1888 (Bijlage B, nr 64). Hij stelt terecht dat zijn grootvader, toen hij in 1898 het schip kreeg dat hij al zo goed kende, het bouwjaar met zekerheid zal hebben geweten. Daarom meent hij, dat niet behoeft te worden getwijfeld aan de juistheid van het jaar 1888. Waarom de boot in het werfboek van Van der Zee onder het jaar 1892 genoteerd staat, blijft uiteraard een raadsel.

Jan Haagsma komt dus in 1898 in het bezit van de tjotter "De Drie Gezusters" van zijn overleden oom. Uit de deelnemerslijsten van de Sneeker Hardzeildag blijkt, dat de naam is veranderd. In 1900 en 1905 verschijnt namelijk J. Haagsma uit Workum aan de start met een tjotter genaamd "Paul Krüger". Blijkbaar heeft hij uit jeugdige sympathie voor de Boeren in hun strijd tegen de Engelsen, die omstreeks 1900 gaande was, zijn boot de naam van de Boerenpresident gegeven. Deze naam heeft de tjotter echter niet lang gedragen; vanaf 1908 heet zij in de deelnemerslijsten "De Twee Zusters", een verhollandsing van de Friese naam "De Twa Sisters".

"De Twa Sisters" in vroeger dagen.
Herk.: Verz. P.Piersma

Jan Haagsma met al zijn zeilprijzen.
Foto: Foto- en persdienst De Leeuw

“De Twa Sisters”

Onder zeil.
Foto: A.A.de Smit

Bedelbalk.
Foto: R.S.Wegener Sleeswyk

Hennebalk.
Foto: R.S.Wegener Sleeswyk

Jan Haagsma was in zijn jonge jaren een verwoed wedstrijdzeiler, die geen gelegenheid liet voorbij gaan. In de deelnemerslijsten van de Zeilvereniging “Langweer” bijvoorbeeld komt hij van 1909 tot en met 1921

praktisch elk jaar voor. Ook op Sneeker Hardzeildag komt hij keer op keer terug, zoals blijkt uit verslagen in het in 1912 opgerichte tijdschrift “De Watersport”^{18 v/m 22}. Na 1921 houden deze vermeldingen op, hetgeen sa-

De opeenvolgende eigenaren van de tjotter “De Twa Sisters” waren dus

1888 - 1897	W.S. Visser	Gaastmeer	Drie Gezusters
1898 - 1960	J.S. Haagsma	Workum	Paul Krüger/De Twa Sisters
1960 - 1988	D.J. Haagsma	Workum	De Twa Sisters
vanaf 1988	S.D. Haagsma	Barendrecht	De Twa Sisters

menhangt met het feit, dat geen wedstrijden voor de klasse grote tjotters meer werden uitgeschreven. De wedstrijdzeilers richtten hun interesse meer en meer op de nieuwe eenheidsklassen van scherpe jachten en lieten de ronde jachten in de steek. Pas na de Tweede Wereldoorlog ontstond opnieuw belangstelling voor de traditionele schepen. Hieraan hebben ongetwijfeld bijgedragen de feesten ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Koninklijke Zeilvereniging "Oostergoo" in 1948, waaraan door verschillende boeiers, Friese jachten en tjotters werd deelgenomen²³. Ook "De Twa Sisters" is daarbij present, evenals bij de eerste reünie van ronde jachten in het jaar 1953, eveneens te Grou²⁴.

Tot zijn dood in 1960 bleef Jan Haagsma zijn jeugdliefde trouw. Na hem gaat de tjotter over op diens zoon D.J. Haagsma veehouder te Workum. Diens zoon, de huidige eigenaar, de heer Siebe D. Haagsma te Barendrecht, schreef ons, dat het aanvankelijk de bedoeling van zijn grootvader was dat het schip aan het Fries Scheepvaart Museum zou worden geschonken om daar volledig opgetuigd tentoongesteld te worden. Toen dit niet gerealiseerd kon worden besloot zijn vader, hoewel in eerste instantie niet zo geïnteresseerd, het schip voor de familie te behouden en het zelf te nemen²⁵. De tjotter is nu dus ruim 100 jaar in handen van dezelfde familie.

Na het overlijden van de heer D.J. Haagsma in 1988 gaat "De Twa Sisters" over in handen van zijn zoon, die een enthousiast zeiler is. Sedert de oprichting van het Comité Regionale Friese Reünie, dat vanaf 1968 jaarlijkse bijeenkomsten in Heeg organiseert van houten Friese ronde jachten en schouwen, bevindt zich "De Twa Sisters" geregeld onder de deelnemende jachten. Tijdens de Regionale Reünie in 1992(!) vierde zij als admiraalsschip haar eeuwfeest (zoals boven beschreven eigenlijk dus 4 jaar te laat).

Technische gegevens

Hoofdafmetingen

- Lengte over de stevens	4,87 m
- Grootste breedte buitenkant huid	2,40 m
- Holte op het grootspant	1,07 m
- Zeiloppervlak: Grootzeil + fok	27,1 m ²

Bijzonderheden

- geen kielbalk
- over de gehele lengte gepiekt
- vlaktiling 14°
- kielgang + 9 huidgangen
- voordek van losse delen
- zeer fraai snijwerk op boeisers, bedel- en hennebalk en zijkanten van de helmstok, waarvan de

handgreep de vorm heeft van een druiventros

- veel koperbeslag
- breed roer met gesneden vogel

Opmerkingen

In het werfboek staat genoteerd, ... *Gelijk als dat van Rosier maar geheel twee duim bolder*. Dit is gerealiseerd door de huid uit negen in plaats van zeven gangen op te bouwen. De holte is daardoor inderdaad ruim 5 centimeter groter dan die van het voorbeeld "De Jonge Minne". Bovendien is de kop duidelijk forser. Ook de vlaktiling is groter. Tot de uitrusting behoren nog de oorspronkelijke zetboorden voor gebruik bij harde wind en een opsteker om een grote wedstrijdfock te kunnen voeren.